

«додержавницьке право», «мононорми». У цьому контексті слід згадати слова В. Завальнюк: «Очевидним є схожість ознак мононорм та архаїчного права. Як видається, спори між прихильниками концепцій мононорматики та архаїчного права відображають «основне питання юриспруденції»: що виникло раніше – право чи держава, чи є можливим сепаратне існування права та держави? У випадку схвальної відповіді на останнє питання **концепція мононорматики, яка виникла на ґрунті марксистського варіанта юридичного позитивізму, є зайвою категорією**» [2].

Таким чином, існує нагальна необхідність зміни вітчизняної правничої парадигми, яка має нарешті відійти від пріоритету позитивістського розуміння права, не ототожнювати право і закон, визнати, що основною цінністю є людина, її гідність та людські права.

Список використаних джерел

1. Широков А. Т. Общая теория государства и права: курс лекций. Минск: Акад. упр. при Президенте Респ. Беларусь, 2005.
2. Завальнюк В. В. Архаїчне право як категорія юридичної антропології. URL: <http://www.apdr.in.ua/v61/39.pdf> (дата звернення: 13.03.2020).

Мехед Ольга Борисівна,

кандидат біологічних наук, доцент,
завідувач кафедри біології Національного університету
«Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

ОСНОВНІ ПРІОРИТЕТИ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ БІОЛОГІЇ ТА ОСНОВ ЗДОРОВ'Я

Стійкість педагогічно зорієнтованого середовища в умовах ефективного функціонування соціально-педагогічної системи забезпечується наявністю загальнокультурних і виховних цілей, що ґрунтуються на загальнолюдських цінностях та постулатах суспільної ідеології, та об'єднує інтереси учасників соціально-педагогічної діяльності (СПД). Поточну та перспективну координацію проєктованих цілей, які мають не лише концептуальний, а також координаційний і контрольно-превентивний характер здійснює вчитель.

Мету соціально-педагогічної діяльності А. Макаренко визначав відповідно до вимог суспільства, вважаючи, що «... установка вічних ідеалів виховання неможлива. Для кожної епохи навіть для кожного покоління мета виховання повинна бути встановлена діалектично». Учений зазначає, що на цей момент «суспільству потрібні люди

менш гармонійні», конкретизуючи виховну мету через відповідні завдання: почуття належності до колективу, повага до його законів, здатність підпорядковуватись колективній дисципліні та готовність до самопожертви заради інших [3, с. 137].

Поняття «соціальність» визначається сучасними вітчизняними вченими як комплексна характеристика соціального суб'єкта (людина, група, країна), що «виявляється через індивідуальне позитивно-творче ставлення до соціального буття» і забезпечує реалізацію його індивідуальності від сімейного, етнічного, громадянського до глобального соціуму; мета й інтегрований результат соціокультурного виховання [4, с. 98]. Обґрунтування соціально-педагогічної методології, згідно з В. Красвським, включає та розширює концептуальні положення про єдність педагогічної науки та практики, закладені у філософії ідеалізму епохи німецького просвітництва (І. Фіхте, Г. Гегель). При цьому автор зазначає, що наукова і практична діяльність людини спрямовані на реалізацію соціальної функції виховання молодого покоління, та вказує на те, що пізнання навколишнього світу потрібно здійснювати через аналіз «єдності у відмінності та відмінностей у єдності» [2, с. 68].

Соціально-педагогічна діяльність (СПД) у першу чергу передбачає орієнтацію на особистість, індивідуальність, забезпечує максимально ефективно розкриття особистості дитини, а також за необхідності надання їй комплексної соціально-психолого-педагогічної допомоги у вирішенні особистісних проблем і, найголовніше, в процесі усвідомлення себе як суб'єкта соціуму у парадигмі власного життя. Передбачається також, що СПД завжди є адресною, оскільки цей вид діяльності спрямований на конкретну дитину, на вирішення її індивідуальних проблем, що можуть виникнути у процесі її власної інтеграції в суспільство.

І, нарешті, соціально-педагогічна діяльність повинна бути спрямована на формування і розвиток моральних орієнтацій, моральної свідомості, моральних почуттів, соціально значущих установок у життєвому самовизначенні, а значить – і моральної поведінки дитини.

Потрібно зазначити, що соціально-педагогічна діяльність починається з постановки мети і завдань, які необхідно вирішити фахівцеві, – сформувати у дитини навички спілкування, які з якої-небудь причини в неї відсутні, допомогти дитині адаптуватися в новому середовищі і т. ін. Мета, у свою чергу, визначить зміст діяльності, методи її реалізації та форми організації, які взаємопов'язані між собою.

Погоджуємося з О. Будник, що особистість майбутнього вчителя формується в певному освітньому середовищі, де створено належні умови для реалізації педагогічних здібностей, професійно значущих якостей, практичних умінь і навичок. Таким чином, результати вияву цих можливостей залежать від самого суб'єкта соціально-педагогічного процесу, тобто особистості студента (його цілей, потреб, інтересів, мотивів, спрямованості, свободи, оцінки й самооцінки). Тільки глибоко усвідомлені цілі з допомогою адекватних засобів забезпечують результативність майбутньої соціально-педагогічної діяльності на засадах ціннісно-смыслового трактування цілісності, завдяки якій уможливується вихід за межі природних і соціальних реалій [1, с. 50].

Стосовно єдності теоретичної і практичної діяльності, то тут немає жодного сумніву, але питання полягає у визначенні механізму цього зв'язку: теорія слугує орієнтиром для практики; теорія як засіб розвитку людини та підвищення ефективності практичної діяльності чи досвіді осмислення й реалізації теорії і практики. Системне пізнання загальних законів розвитку слугує методологією діяльності людини в цілому як теоретичної, так і практичної.

З початком демократичних перетворень в Україні почався новий етап у розвитку соціально-виховних ідеалів, утвердились реальні можливості для упровадження гуманістичної освітньої парадигми, посилювався інтерес до ідей етнопедагогіки, яка частково збереглась через традиції родинного виховання дітей і молоді. Інша причина підвищеного інтересу педагогів до проблеми особистості в нинішній час пов'язана з численними підходами до тлумачення і трансформацією в уявленнях громадян мети соціального виховання.

Таким чином, мета соціокультурного виховання досягається шляхом поетапної реалізації визначених цілей, прогнозування яких здійснюється через результати цього процесу або проведення вихідних зрізів на конкретному етапі постановки часткових цілей. Як ідеальне відображення кінцевого результату мета виховання у вітчизняній педагогіці споконвіку зводилась до плекання здорової, національно свідомої, внутрішньо досконалої, розумної та працьовитої людини.

Отже, глибше пізнання вітчизняного виховного ідеалу слугуватиме основою для проектування сучасних соціально-педагогічних схем, виокремлення дієвих засобів і методів управління соціокультурним вихованням учнів у мікросередовищі для регулювання співвідношення цілеспрямованих та стихійних елементів у соціально-педагогічній системі.

Таким чином, соціокультурна реальність здійснює істотний вплив на теорію і практику соціального виховання, зокрема визначення технологічних засад використання соціально-педагогічного потенціалу суспільства для успішної соціалізації особистості в сучасному мінливому соціумі. Таким потенціалом є, беззаперечно, суспільна практика народу, особливості його світогляду, етикет національної поведінки, етнічна духовність і мораль. Соціально-педагогічний потенціал суспільства є основою соціально-педагогічної діяльності майбутнього вчителя. Соціум з високим соціалізуючим потенціалом характеризується наявністю спрямованості на ефективне засвоєння й передачу соціокультурного досвіду особистості, належної суспільно-педагогічної підтримки суспільства, а також підвищенням престижу соціально-педагогічної праці.

Список використаних джерел

1. Будник О. Б. Етнопедагогічна складова професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів початкових класів. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія*: зб. наук. праць. Вип. 27. Вінниця: Планер, 2009. С. 49–53.
2. Краевский В. В. *Методология педагогики: пособие для педагогов-исследователей*. Чебоксары: Изд-во Чуваш. ун-та, 2001. 244 с.
3. Макаренко А. С. *Педагогические сочинения*: в 8 т. Москва: Педагогика, 1986. Т. 8. 336 с.
4. Рижанова А. О. Соціальність. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери. Київ; Сімферополь: Універсум, 2013. С. 98–101.

Мірошніченко Валентина Іванівна,

доктор педагогічних наук, професор, начальник кафедри педагогіки та соціально-економічних дисциплін Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ПІДГОТОВКИ ПРИКОРДОННИХ НАРЯДІВ ДО СЛУЖБИ

Методику ми розглядаємо як сукупність методів підготовки прикордонних нарядів до служби. Водночас методи професійної підготовки (навчання) – це сукупність прийомів і способів доцільного проведення тренування фахівців у прикордонному підрозділі, за допомогою яких здійснюється передача та засвоєння знань, формування у фахівців навичок і високих морально-психологічних якостей, необхідних для виконання оперативно-службових завдань з охорони державного кордону та забезпечення злагодженості підрозділів [Методичні рекомендації щодо організації та проведення заходів з професійної підготовки персоналу підрозділів ДПСУ. Хмельницький, 2016. 104 с.].